

Svěcení utrakvistického kněžstva a jeho mezinárodní význam během jagellonské éry

Papežství, koncily a české země v pozdním středověku

Legitimita dvou českých králů

- Uznání hodnosti **ze strany římského císaře** – spjaté s potvrzením **kurfiřtské hodnosti** a udělením království v **léno**
- Červen **1477** – **Fridrich III.** učinil tento akt směrem k **Vladislavu Jagellonskému** (od r. 1474 spojenecká smlouva s Jagellonci)
- O půl roku později si však stejný krok **vynutil Matyáš Korvín** ničivou válkou v Dolních Rakousích
- Až r. **1487** je uznán Vladislavův královský titul **apoštolským stolcem** díky vyslání **obedienčního poselstva** do Říma, tehdejším pontifikem **Inocenc VIII.** (1484–1492)

Olomoucké smlouvy r. 1479

- V **prosinci 1478** ukončeno dlouhé období bojů **mírovou dohodou**, jež byla potvrzena v **červenci 1479** na **olomouckém jednání**
- Oba vládci se **vzájemně uznali dědičnými českými králi** a rozdělili si vládu na zemském základě; v případě dřívějšího úmrtí Matyáše si mohl Vladislav a jeho potomci získat ostatní země Koruny české vyplacením **400 000 dukátů**
- *„Item zavříno jest mezi stolicí apoštolskú a Čechy (...) aby **arcibiskup v království českém spuosen byl**, kterýžto ode všech poctně slušně bude míti přijat býti. A aby **kletba skrze pana Pavla papeže milosrdné paměti vyhlášená tak z živých, jako z mrtvých sňata byla**, u nejvyššího biskupa o to usilováno bud’.“*

Problém svěcení kališnického kléru v předjagellonské době

- R. 1421 přestoupil ke kalichu legitimní pražský arcibiskup **Konrád z Vechty**, o pět let později exkomunikován, roli arcibiskupa si však uzurpuje až do své smrti r. 1431
- Svěcení kněží obou konfesí **Filibertem v letech 1437–1439, nekanonická volba Rokycany** a dvou sufragánů z r. 1435 posvěcena jen císařem v létě 1436
- Kompaktáta sice zaručovala svěcení utrakvistů biskupy litomyšlským a olomouckým, jenomže první diecéze téměř nefungovala a představitelé druhého biskupství podle všeho **kališnické kandidáty odmítali** (žaloby na Pavla z Miličina aj.)
- Nejasná **jednání s ortodoxní církví r. 1452**, fenomén „**ordinační turistiky**“ spojený s úplatky a zřeknutím se kalicha (často formálním)

Augustin Lucián

- **Santorinský biskup**, jenž vyhověl prosbám českých utrakvistů a v letech **1482–1493** působil v Českém království jakožto **světící biskup**
- Již před příchodem do Čech světil v Itálii příšedší utrakvisty na kněze, což se setkalo s **ostrým nesouhlasem samotného Sixta IV.** – ten pak r. 1483 vysílá do střední Evropy Bartolomea de Ziliana, aby přivedl do Říma ***muže zatracení Augustina***
- Časté **kompetenční spory s konzistoří podobojí** (Václav Koranda ml.), **jeho obliba** mezi kališníky kvůli obviněním z údajné hamižnosti či nevzdělanosti **trvale klesala**
- Minimálně dvakrát vyjednával s apoštolským stolcem o **možnosti návratu do Itálie**, r. 1491 kvůli tomu raději odchází ze Starého Města do **Kutné Hory**

Stavové hradeckého kraje uznávají světícího biskupa Augustina:

*„... také v skutku poznáváme na straně pod jednu spůsobu přijímající, že **se straně naší znamenití útiskové dějí**, že kněží naší strany i lid obecný z svých míst potiskují, (...) A protož znajíce toho velikú potřebu, v tento zápis vstúpili sme; a že slitovalo se jest toho milému pánu Bohu, z své nesmírné milosti **ráčil jest nám duostojného v Kristu otce a pána, p. Augustina, biskupa sankturienského, do země této dáti**, kteréhožto z jistých svědectví ctného, řádného, zachovalého a pravého biskupa býti křesťanského. A ten praví, že ne proč jiného, ale **pro čest a chválu pána Boha všemohúcího (...)** do tohoto království přijeti **jest ráčil**, tím jeho svaté milosti poslúžiti chtě, i těm **všem, kteříž z víry přijímáme tělo a krev Boží pod obojí spůsobu.**“*

Filip de Villanuova

- **Sidonský biskup**, který v letech **1504–1507** zaujal v Čechách roli **světícího biskupa**
- Tituloval se i jako **biskup český**, nicméně konzistoř podobojí (Pavel ze Žatce) **odmítala jeho mocenské ambice** a trvala pouze na svěcení kněží
- Stejně jako v případě Lucianiho přesídlil do Kutné Hory, kde si navíc **zřídil vlastní konzistoř**
- Zahraniční biskupové působící v Českém království ve prospěch kališníků **nikdy nebyli pražskými arcibiskupy**; rozhodnutím světit utrakvisty se de facto **stávali odpadlíky**

Administrátor církve podobojí

- V době interregna a poděbradské zaujali toto přední postavení v rámci „kališnické církve“ **Křišťan z Prachatic** (1437–1439), **Jan z Příbrami s Prokopem z Plzně** (1439–1448) a **Jan Rokycana** (1448–1471)
- Administrátoři byli posléze **voleni stavovskými sjezdy** na neurčitou dobu, v kompetenci konzistoře např. **potvrzování farářů, pořádání synod, problematika manželství a rozluk...**
- Václav Koranda ml. (1471–1497) – patrně **nevysvěcený laik**, autor celé řady spisů a proslulého ***Manuálu***, r. 1478 závazně určil **personální složení konzistoře** (osm kněží + čtyři mistři)
- Jeho následovníky **Jakub ze Stříbra** (1497–1499), **Pavel ze Žatce** (1500–1517) atd.